

Lastentanssin ohjaussuunnitelma (LTOS)

Niina Antikainen, Carina Ahti

Suomen Tanssiurheiluliitto ry 26.11.2021

Johdanto

Lastentanssin ohjaussuunnitelman (myöhemmin LTOS) tehtävänä on tukea lastentanssin parissa toimivia ohjaajia ja opettajia, antaa ideoita alle kouluikäisten lasten perusliikuntataitojen kehittämiseen ja musiikin mukaan liikkumiseen sekä tanssillisten elementtien hyödyntämiseen varhaiskasvatuksessa ja liikuntaharrastuksissa. Lastentanssin ohjaussuunnitelman tarkoituksena on hyödyntää lastentanssin ohjaustyössä *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita* (2018) ja luoda pohjaa tanssiurheiluharrastukselle sulkematta pois muuta harrastustoimintaa joihin lapset mahdollisesti osallistuvat.

Lastentanssin ohjaussuunnitelma sai alkunsa Harri Antikaisen, Tea Kantolan ja Sanna Valkosen työstämän tanssijan opetussuunnitelman (TOPS:in) sekä monia vuosia lasten tanssiurheilun parissa toimineen diplomitanssinopettajan Niina Antikaisen aloitteesta. Työryhmään valikoitui diplomitanssinopettaja Janica Mattsson, kasvatustieteiden maisteri (km) Heidi-Maria Panula, lastentarhanopettaja (Ito) Ulla Järvinen ja montessoriohjaaja Satu Vehviläinen. Työryhmällä on vahvaa osaamista tanssiurheilun ohjaus-, opetus- ja valmennustyöstä ja kilpatanssin parissa aktiivisesti toimimisesta vuosikymmenten ajalta. Lisäksi työryhmän kokonaisvaltainen käytännön kokemus kasvatustieteen, varhaiskasvatuksen ja montessoripedagogiikan alalta toimivat erinomaisena pohjana lastentanssin ohjaussuunnitelman laatimiselle.

Erityisesti montessoripedagogiikkaa voidaan hyödyntää myös lastentanssin ohjaussuunnitelmassa. Montessoripedagogiikan mukaan toiminnan lähtökohtana toimivat ovat usko lapsen kykyihin ja haluun oppia uutta, ymmärrys konkreettisten ja aisteihin perustuvien kokemusten vaikutuksesta lapsen oppimiseen, herkkyyksien havainnoiminen sekä lapselle annettava mahdollisuus käyttää omia tarpeitaan liikkua ja luoda.

1. Lastentanssin tehtävät ja arvot

Lastentanssi on osa lasten kulttuuria ja taidekasvatusta. Sen avulla lapsille luodaan mahdollisuudet harrastaa tanssia ja tulla tanssijaksi. Lasta kasvatetaan ymmärtämään taidetta ja sen merkitystä ihmiselle. Lastentanssissa tuetaan lapsen kehittymistä sosioemotionaalisisissa, kognitiivisisissa ja fyysis-motorisissa taidoissa sekä ohjataan lasta ymmärtämään liikunnan merkitystä terveydelle.

Tanssin ohjaus tarjoaa turvallisen ympäristön tanssijalle taitojen, tietojen ja kokemusten kartuttamiseen ja mahdollistaa näin elinikäisen liikunnallisen elämäntavan. Tanssiliikunta antaa mahdollisuuden liikunnan, taiteen ja musiikin kohtaamiseen. Lastentanssi tukee

omaehtoista harrastuneisuutta ja vastuullisuutta sekä opettaa toimimaan yhteisön jäsenenä ja myös yhteisöä varten.

Lapsella on oikeus osallistua tavoitteelliseen toimintaan sekä osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lapsi oppii leikkien ja saa iloa oppimastaan. Lapsi saa hyvän perustan kasvun ja oppimisen polulle. Lapsella on oikeus tasavertaiseen kohteluun sekä tulla kuulluksi ja ymmärretyksi. Lapsella on oikeus huolenpitoon ja tukeen. Lapsella on oikeus ilmaista itseään monin eri muodoin ja harjoitella uusia taitoja ja oppia uusia asioita.

2. Lastentanssin tavoitteet

Lastentanssin tavoitteet voidaan jakaa yleistavoitteisiin sekä kasvatuksellisiin tavoitteisiin.

2.1. Yleistavoitteet

Lastentanssin yleisenä tavoitteena on edistää harrastajien kokonaisvaltaista hyvinvointia ja vaikuttaa myönteisesti harrastajien fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn.

Seuraavassa taulukossa esitetään fyysis-motorisen, kognitiivisen ja sosioemotionaalisen alueen tavoitteet lastentanssissa.

Fyysis-motoorinen alue	Kognitiivinen alue	Sosio-emotionaalinen alue
Lapsen motoristen perustaitojen kehittäminen Lapsen oman kehohahmotuksen ja havaintomotoristen taitojen kehittäminen Lapsen liikehallintatekijöiden, kuten tasapainon, koordinaatiokyvyn ja rytmikyvyn herättäminen ja kehittäminen	Tanssissa musiikin osalta tarvittavien käsitteiden, kuten perussyke, tasajakoisuus/kolmijakoisuus ja aksentti, oppiminen Liikesarjojen oppiminen Perusryhdin löytäminen omasta kehosta Avaruudellisen hahmotuskyvyn kehittäminen Pitkäjänteisyyden ja keskittymiskyvyn kehittäminen	Lapsi oppii toimimaan yksilönä ja ryhmässä Lapsella on mahdollisuus omien päätösten tekemiseen Lapsi oppii toimimaan parin ja ryhmän kanssa Lapsi oppii huomioimaan toiset ja kohtelemaan kaikkia tasa-arvoisesti Lapsi oppii tunnistamaan ja käsittelemään omia ja toisten tunteita

Kuva 1. Lastentanssin fyysis-motorisen, kognitiivisen ja sosioemotionaalisen alueen tavoitteet

2.2. Lastentanssin kasvatukselliset tavoitteet

Lastentanssin tarkoituksena on herättää lapsen kiinnostus tanssia kohtaan sekä ylläpitää kiinnostusta monipuolisten ja vaihtelevien sisältöjen avulla. Tällöin lasta kasvatetaan ymmärtämään ja ilmaisemaan taidetta ja sen merkitystä ihmiselle. Lasta kasvatetaan tanssijaksi leikinomaisten harjoitteiden avulla, musiikkiliikuntaa, tanssitekniikkaa ja eri tanssilajeja hyödyntämällä. Oppimisen lähtökohtana ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. Monilukutaitoa hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Ryhmään kuulumisen, kaverit ja tanssin ilo ovat keskeisiä asioita tanssiharrastuksessa. Lapset tulevat kuulluksi ja ymmärretyksi, heidät otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin omien valmiuksiensa mukaisesti tasavertaisesti.

Tanssin avulla lapsia johdatellaan tutustumaan omaan kehoonsa ja sen persoonalliseen ilmaisuun sekä rikastutetaan heidän mielikuvitustaan. Tanssitunneilla huomioidaan lapsi kokonaisvaltaisena yksilönä ja kehitetään hänen ominaisuuksiaan laaja-alaisesti. Harrastuksen tavoitteena on myös tukea terveellisiä elämäntapoja esim. unen, ruokailun ja käytöstapojen merkitystä. Avoin, luottamuksellinen, kunnioittava ja arvostava kohtaaminen perheen ja lastentanssiohjaajan välillä luo hyvän yhteistyöpohjan lapsen tanssiharrastukselle.

Lastentanssin ohjaus on tavoitteellista ja suunnitelmallista lasten kehitystä ja oppimista tukevaa toimintaa, jota arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Harrastustoiminnan ensisijaisena tavoitteena on ohjata tanssija käyttäytymään ja keskittymään tanssitilanteen vaatimalla tavalla, jotta luodaan terveen ja reilun pohjan harrastetoiminnan aloittamiselle ja siinä kehittymiselle.

Näytöstoiminnan ensisijaisena tavoitteena on ohjata tanssija käyttäytymään ja keskittymään tanssitilanteen vaatimalla tavalla, jotta luodaan terveen ja reilun pohjan esiintymistoiminnan aloittamiselle ja siinä kehittymiselle. Tämä toimii niin yksilö-, pari- kuin joukkotasolla.

3. Valmiudet ikäluokittain

Lapsen valmiuksia tarkastellessamme on muistettava, että jokainen lapsi kehittyy ja kasvaa yksilöllisesti. Niinpä vaihtelut motoristen, sosiaalisten ja kognitiivisten taitojen osalta ovat tavallisia.

Kun kyseessä on alle kouluikäinen lapsi, ohjauksen sisällössä on otettava huomioon lapsen fyysis-motorinen, sosiaalinen ja kognitiivinen kehitys. Uusien taitojen oppiminen

liikkumisen avulla luo pohjan sosiaaliselle ja kognitiiviselle kehitykselle. Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää ja edistää lapsen yksilöllisen potentiaalin kehittymisen. Jokainen tanssija huomioidaan ryhmässä yksilönä.

Tässä dokumentissa esitetyt valmiudet fyysis-motorisen, sosioemotionaalisen ja kognitiivisen kehityksen alueilta ovat keskiarvoja ja kehitykselle suuntaa-antavia.

3.1. Fyysis-motorinen kehitys

Fyysis-motorinen kehitys on keskeinen osa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Tässä kehitysprosessissa lapsen ja ympäristön välisellä vuorovaikutuksella on suuri merkitys. Kehitystä ohjaavista herkkyykskausista liikkeen koordinaation herkkyykskausi alkaa noin kaksivuotiaana ja kestää noin neljänteen ikävuoteen saakka. Lapsi oppii aina ensin suuria liikkeitä ja tämän jälkeen etenee tarkkuutta vaativiin liikkeisiin. Liikkeen koordinointi ja harjoittaminen on lapselle ominaista toimintaa, joka ilmenee esimerkiksi saman liikkeen toistamisena yhä uudelleen ja uudelleen hyvin keskittyneesti. Liikkeiden kehittäminen auttaa myös lapsen henkistä kehitystä, koska liikkueessaan lapsen tahto, mieli ja vartalo toimivat yhteistyössä.

Alla olevassa taulukossa on esitetty lapsen fyysis-motorisessa kehityksessä tunnistettuja eroavaisuuksia eri iässä.

3-vuotias	4-vuotias	5-vuotias	6-vuotias
<ul style="list-style-type: none"> osaa perusliikkumistaitoja, kuten kävelemisen, ryömimisen, juoksemisen ja hyppäämisen osaa hyppiä tasajalkaa ainakin yhden hypyn kävelee varpailla seisoo yhdellä jalalla kävelee vuorotahtiin rappusissa kierii sekä vetää ja työntää itseään lattiatasossa hyppelee juostessaan 	<ul style="list-style-type: none"> edellä mainitut taidot kehittyvät ja monipuolistuvat konttaaminen ja ryömiminen nopeaa yhdellä jalalla hyppiminen tasaponnistus merkistä esim. pienen esteen yli laukka-askel, haara-perushyppy, jalanvaihto hyppy tasapaino kehittynyt – yhdellä jalalla seisominen, viivallakävely 	<ul style="list-style-type: none"> liikkeiden sujuvuus ja yhdistely varsin kehittyneitä juoksemiseen tullut lisää nopeutta juoksuun yhdistyy hyyt ja hyyppysarjat kävely rytmistä kehon nopeaa hallintaa vaativat suoritukset vielä vaikeita seisoo yhdellä jalalla jo pitempään 	<ul style="list-style-type: none"> liikkeiden hallinta kehittynyt hyvä lihas- ja tasapainohallinta perusliikkuminen automatisoitunut kestävyys liikkumisessa kasvanut voimankäyttöön tullut harkintaa

<ul style="list-style-type: none"> • potkii ja heittää palloa • raajojen vuoroliike kehittyä (kiipeäminen) 	<ul style="list-style-type: none"> • juoksun suunnanvaihto ja pysähdys merkistä 	<ul style="list-style-type: none"> • yhdellä jalalla hyppiminen kehittynyt 	
--	--	---	--

3.2. Sosioemotionaalinen kehitys

Herkkyykskausista sosiaalisten tapojen oppimisen herkkyykskausi ilmaantuu kolmannen ikävuoden puolivälissä ja herkkyyks tapojen oppimiseen päätty lapsen ollessa noin viisivuotias. Tänä aikana lapsella on kyky muistaa ja matkia aikuisia tarkasti ja oppia oikeanlaisessa ympäristössä toimintakulttuurin tavat ja tottumukset, esimerkkinä hyvät tavat. Lapsilla on mahdollisuus osallistua ja harjoitella omia vaikuttamismahdollisuuksia tanssiharrastuksessaan. Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot sekä motivaatio oppia uutta vahvistuvat, kun lapset saavat itse olla mukana vaikuttamassa siihen, mitä tehdään ja miten.

Alla olevassa taulukossa on esitetty lapsen sosioemotionaalisisessa kehityksessä tunnistettuja eroavaisuuksia eri ikävaiheissa.

3-vuotias	4-vuotias	5-vuotias	6-vuotias
<ul style="list-style-type: none"> • nauttii toisten lasten seurasta • useimmat leikit vielä rinnakkain toisen kanssa • mielikuvitus- ja roolileikit mieluisia • jaksaa odottaa vuoroaan vähän aikaa • uhmakas ja voimakas tahto (lapsi hakee eroa itsensä ja muiden välille – konkreettinen tarve, että hänestä pidetään huolta) 	<ul style="list-style-type: none"> • edellä mainitut taidot kehittyvät ja monipuolistuvat • samanikäisen seuran merkitys kasvaa • kykenee yhteisleikkiin • leikeissä suunnitelmallisuus yhteisen päämäärän saavuttamiseksi kehitymässä • roolileikit, mielikuvitus ja eläytyminen ohjaavat toimintaa, joskin mielenkiinto saattaa kohdistua enenevässä määrin kaveriin kuin itse toimintaan 	<ul style="list-style-type: none"> • kyky toimia ryhmässä kehittynyt • sosiaalinen, viihtyy niin leikkiveroidein kuin aikuistenkin seurassa • muiden huomioiminen • sääntöjen merkityksen ymmärtäminen paranee; yhteistoiminta ja sääntöleikit mieluisia • pystyy suunnittelemaan leikkejä, jakamaan tehtäviä ja joustamaan 	<ul style="list-style-type: none"> • edellä mainitut taidot kehittyvät ja monipuolistuvat • nauttii joukkoon kuulumisesta • ystävien ja vertaisryhmän tuki ja seura tärkeää • vuorovaikutus- taidot kehittyneet; neuvottelu, vuoron odottaminen, toisten huomioon ottaminen • pystyy keskittymään toimintaan 30 min kerrallaan

	<ul style="list-style-type: none"> • pystyy keskittymään mielenkiintoiseen toimintaan 10–15 minuuttia kerrallaan • harjoittelee toisen asemaan asettumista • vastavuoroisuus kehittyy • pystyy ilmaisemaan sanallisesti, mistä pitää ja mistä ei 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitys oikeasta ja väärästä hahmottunut • keskittyminen ja pitkäjänteisyys kehittyvät; kyky pitkäjänteiseen toimintaan melko hyvä • arvioi omaa käyttäytymistään • pettymyksen sietokyky vaihtelee 	<ul style="list-style-type: none"> • pystyy sietämään tappioita
--	--	--	--

3.3. Kognitiivinen kehitys

Aistien kehittämisen herkkyykskausi alkaa syntymästä ja on vahvimmillaan lapsen ollessa 3–4 vuoden ikäinen. Herkkyykskauden aikana lapsen aistit toimivat erityisen valppaina. Lapsi etsii ympäristöstään kokemuksia visuaalisesti, audiitiivisesti ja sensitiivisesti. Kaikenlainen tieto ja ymmärrys rakentuvat havainnoinnista, joka integroituu aikaisempaan kokemukseen. Kun lapsi saa herkkyykskauden aikana erilaisia mahdollisuuksia harjoittaa aistejaan, esimerkiksi kuunnella musiikkia ja rytmejä sekä harjoittaa tasapainoaistiaan, on siitä hyötyä erilaisiin erityistaitoja vaativiin toimintoihin koko elämän ajan. Käsitteet liittyvät aina konkreettiseen havaintoon – niitä ei voi kielen avulla opettaa, vaikkakin kieli antaa käsitteelle sen lopullisen merkityksen.

3–4-vuotiaan lapsen kehitystä ohjaa myös järjestyksen herkkyykskausi, jona aikana hän etsii ja myös tarvitsee ympäristöstään järjestystä. Järjestys auttaa lasta ymmärtämään ajan, paikan ja asioiden välisiä suhteiden käsitteitä. Tässä prosessissa aikuiset auttavat lasta säilyttämällä lapsen päiväohjelman ja ympäristön mahdollisimman muuttumattomana. Järjestys luo myös lapselle turvallisuuden tunteen.

Alla olevassa taulukossa on esitetty lapsen kognitiivisessa kehityksessä tunnistettuja eroavaisuuksia eri ikävaiheissa.

3-vuotias	4-vuotias	5-vuotias	6-vuotias
<ul style="list-style-type: none"> • puhe pääsääntöisesti selvää ja ymmärrettävää 	<ul style="list-style-type: none"> • edellä mainitut taidot kehittyvät ja monipuolistuvat 	<ul style="list-style-type: none"> • keskustelee ja kuuntelee mielellään satuja ja musiikkia 	<ul style="list-style-type: none"> • edellämainitut taidot kehittyvät ja monipuolistuva

<ul style="list-style-type: none"> • kyselee paljon "miksi, missä" - kysymyksiä • utelias ympäristön suhteen; tunnustelee, • taputtelee, kaataa, tyhjentää • alkaa konkretisoida erilaisia käsitteitä, kuten alla ja päällä • pystyy erottelemaan erilaisia kokoja, esimerkiksi ymmärtää suuren ja pienen eron • pystyy noudattamaan yksinkertaisia ohjeita 	<ul style="list-style-type: none"> • puhe helposti ymmärrettävää; pystyy tuottamaan helposti 3–4 sanan lauseita • pystyy noudattamaan helposti 2-osaisia ohjeita ja muistaa niitä • ymmärtää kysymyksiä 	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää kysymyslauseita • käyttää aikamuotoja • ymmärtää peruskäsitteitä; alla, päällä, takana, vieressä • liikettä kuvaavat käsitteet selventyvät; nopeasti, hitaasti, edellä, perällä • luokittelu- ja päättelytaidot kehittyneet; vertaa ja lajittelee • ajantaju kehittyy • kekseliäisyys ja halu kokeilla asioita 	<ul style="list-style-type: none"> • suuri oppimiskyky • nauttii onnistumisesta • luokittelee ja päättelee asioita • pystyy suorittamaan tehtäviä pitkällä aikavälillä; käsitys ajan jatkuvuudesta kehittynyt
---	--	---	---

4. Lastentanssin ohjaussuunnitelma

Lastentanssin ohjaussuunnitelma perustuu lastentanssin tavoitteisiin, jotka tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä ja antavat pohjan myöhemmille tanssiopinnoille. Sovellettaessa sisältöä käytännön lastentanssin ohjaukseen on syytä ottaa huomioon lapsen/lapsiryhmän valmiudet ikäluokittain.

Lastentanssin ohjaussuunnitelman keskeisen sisällön muodostavat:

- 1) motoristen perustaitojen harjoittaminen
- 2) kehon hahmotustaidon harjoittaminen sekä
- 3) liikehallintatekijöiden harjoittaminen

Näiden lisäksi lastentanssissa korostuvat lapsen ilmaisu- ja sosiaaliset taidot ja kehittäminen, joita käsitellään luvuissa 4.1 ja 4.2 tarkemmin.

Motoristen perustaitojen harjoittaminen:

- Tapahtuu leikinomaisin harjoittein
- Annetaan mahdollisuus liikkeen/toiminnan toistamiseen
- Rohkaistaan lasta kokeilemaan
- Kannustetaan lasta tekemään itse (ei pakkoa, "auta minua tekemään se itse")
- Painopiste liikkumisen ilossa

Kehon hahmotus, havaintomotorisen taidon harjoittaminen:

- Leikkien ja lajinomaisten harjoitteiden kautta saatujen aistikokemusten hyödyntäminen lapsen tietoisuuteen omasta kehosta ja ympäröivästä tilasta
- Omaan kehoon, sen osiin ja niiden käyttöön tutustuminen leikin- ja lajinomaisin keinoin
- Tilan hahmottaminen leikin- ja lajinomaisin harjoittein
- Hyödynnetään lapsen luontaista ryhtiä eri leikeissä ja taitoharjoitteissa

Liikehallintatekijöiden harjoittaminen

- Liike- ja tasapainokontrollia (tasapainoaisesti) erityisin leikein ja taitoharjoittein
- Liikerytmin havainnointi ja omakohtainen kokeminen
- Kannustaminen omaehtoiseen liikkeen tuottamiseen eri rytmeissä
- Rytmien yhdistäminen perusliikuntaan ja tanssinomaisiin liikkeisiin eri leikkejä hyödyntäen

4.1. Lapsen ilmaisutaitojen kehittäminen

Lastentanssin ohjauksessa lapsen ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen on keskiössä. Ilmaisutaitojen kehittäminen tapahtuu tukemalla lasta musiikin ja liikkumisen yhdistämisessä, liikesarjojen harjoittamisessa sekä musiikin eri käsitteiden oppimisessa.

Alla olemme tunnistaneet keskeisiä toimintatapoja, joiden avulla lapsen ilmaisutaitojen kehittäminen voidaan tuoda konkreettisesti osaksi lastentanssin ohjaussunnitelmaa.

Musiikin ja liikkumisen yhdistäminen

- Omaehtoinen liikkuminen musiikin mukaan
- Liikkeen ja musiikin yhdistäminen hyödyntäen leikinomaisia harjoitteita, rytmisoittimia, laululeikkejä (liikkuminen alussa ilman musiikkia, liike yhdistetään musiikista löydettyyn rytmiin)

- Aistikokemukset; kuunnellaan musiikkia

Liikkuminen, liikesarjojen harjoittaminen

- Käsitteiden konkretisointi (esim. käsitteenä "hyppääminen" voi olla 3-vuotiaalle melko haastava - konkretisointi "hyppää kuinjänis")
- Liikkuminen eri suuntiin, eri tasoissa, eri liikelaajuuksilla sekä erilaisia liikeratoja pitkin leikinomaisin harjoittein, tilaa hyödyntäen
- Hyödynnetään lapsen spontaania liikkumista lapsen valmiuksien mukaisesti
- Askelkuviot ohjaajan mallin mukaisesti

Musiikin eri käsitteiden oppiminen

- Harjoitetaan rytmitajua ja opetellaan eri rytmejä rytmisoittimia, leikkejä, riimejä ja loruja käyttäen

4.2. Lapsen sosiaalisten taitojen harjoittaminen

Lapsen sosiaalisten taitojen harjoittamisessa lastentanssin ohjaajalla on keskeinen rooli. Ohjaaja toimii esimerkkinä ja luo ryhmän toimintakulttuurin, sekä luo turvallinen ilmapiirin ryhmässä alku- ja loppurutiinien avulla. Ohjaajan vastuulla on huomioida yksilölliset tarpeet jo tunnin alussa. Ryhmän pelisäännöt luodaan positiiviseen sävyyn yhdessä lasten kanssa. Ohjauksessa korostuvat lapsen pitkäjänteisyyden ja keskittymiskyvyn kehittäminen leikinomaisin harjoittein sekä yhteistoimintatilanteita hyödyntäen. Ryhmässä toimimista harjoitetaan leikkien kautta hyödyntäen yhteistoimintaa ja erilaisia sääntöleikkejä. Toisen huomioiminen, kannustaminen, onnistumisesta iloitseminen ja pettymyksen sietäminen ovat keskeinen osa opetusta.

5. Lastentanssin ohjaus

5.1. Ohjauksen suunnittelu ja seuranta

Lastentanssin ohjauksen suunnittelu ja seuranta seuroissa ja tanssikouluissa tehdään seuran tai tanssikoulun valitseman valmennusvastaavan ja ohjaajan johdolla.

Lastentanssissa suunnitelmallisuus luo pohjan ohjaukselle. Suunnitelmien tulee kuitenkin olla joustavia, koska lasten kanssa toimiessa tilanteet muuttuvat nopeastikin.

5.2. Ohjauksen rakenne

Ohjauksen rakenteessa tulee ottaa huomioon sosioemotionaalisten, kognitiivisten ja fyysis-motoristen taitojen monipuolinen harjaannuttaminen niin yksilö-, ryhmä- kuin paritasolla. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää jokaisen osa-alueen kehittämiseen osana kokonaisuuden vahvistamista.

Tanssissa on mahdollisuus tunnetilojen monipuoliseen kohtaamiseen sekä yksilönä ja parina että ryhmänä. Ohjauksessa tulee luoda riittävästi ja monipuolisesti tilanteita, joissa lapsi kokee eri tunnetiloja ja voi ilmaista niitä tanssin avulla.

Kunnon kehittyminen varmistetaan siten, että ohjattu tunti on riittävän toiminnallinen, haasteellinen ja motivoiva, jolloin jokainen lapsi saa riittävästi fyysistä toimintaa.

Keskeisiä ohjauksen rakenteessa huomioitavia asioita:

- Tanssin ilon säilyttäminen kaikissa tilanteissa
- Monipuolisen musiikin käyttäminen ohjauksessa
- Yksilöiden väliset erot ja erityistä huomiota vaativat lapset
- Sopeutuminen ryhmään yksilönä
- Sopeutuminen pari- ja ryhmätyöskentelyyn
- Ohjaajan ja lapsen vuorovaikutus
- Ohjaajan ja vanhemman vuorovaikutus
- Vanhemmat mukana harrastuksessa ja toimintaympäristössä
- Seuratoiminnan/liittotoiminnan vaikutus
- Näytöstoiminta ja-tilanteet

Keskeisiä tanssitunnin rakenteessa huomioitavia asioita:

- Alkuvirittäytyminen ja kontaktin luominen
- Tila (energian purkaminen ja lämmittely)
- Yksilöharjoitus (keho, opittava aines)
- Pari- ja ryhmätyöskentely (opittava aines)
- Luova improvisaatio
- Lopetus (loppukontakti ja rauhoittuminen)

5.3. Ohjauksen toteuttaminen

Ohjaus tapahtuu Suomen tanssiurheiluliiton (STUL ry) koulutetun ohjaajan johdolla. Ohjaus voidaan toteuttaa lähi- tai etäohjauksena.

6. Arviointi

Lastentanssin arviointi tehdään lapsen itsearviointina, ohjaajan arviointina lapsesta sekä ohjaajan itsearviointina seuraavasti:

Lapsen itsearviointi: Tavoitteiden saavuttamista ohjataan itsearvioinnilla, jota ohjaajan arvio tukee ja täydentää. Itsearvioinnin tarkoituksena on opettaa ja ohjata lapsi arvioimaan omaa oppimistaan sekä luoda mahdollisuus molemminpuoliseen palautteen antamiseen ja saamiseen ohjaajan ja ohjattavan kesken.

Ohjaajan arviointi lapsesta: Arvioinnissa tulee ottaa huomioon, miten fyysis-motoriset, kognitiiviset ja sosioemotionaaliset taidot ovat kehittyneet. Tavoitteet kerrotaan ryhmä- tai yksilökohtaisesti ja niiden toteutumista seurataan sovitun ajanjakson ajan.

Ohjaajan itsearviointi: Ohjaaja arvioi tavoitteiden saavuttamista ja omaa pedagogista toimintaansa.

Sanasto

Fyysinen toimintakyky: Elimistön toiminnallinen kyky selviytyä fyysisestä tehtävästä. Muodostuu lähinnä hengitys- ja verenkiertoelinten sekä tuki- ja liikuntaelinten toimintakyvystä.

Fyysis-motoriset taidot: Kunnan ja liikkeenhallinnan muodostama kokonaisuus.

Kognitiiviset taidot: Tiedonkäsittelytaidot

Motoriset taidot: Kehon kokonaisvaltainen hahmottaminen ja hallinta. Edellyttää fyysis-motorisia taitoja.

Psyykinen toimintakyky: Psyykinen toimintakyky on esimerkiksi haasteista selviytymistä, havainnointia, muistamista, oppimista ja elämänhallintaa. Psyykinen toimintakyky käsittää myös luovuuden, muistamisen, älykkyyden ja persoonallisuuden ominaisuudet sekä minäkuvan.

Sosiaalinen toimintakyky: Edellytykset ihmisen suoriutumiseen toisten ihmisten kanssa. Sosiaalinen toimintakyky on yksilön kyky suoriutua sosiaalisista rooleista sekä kykyä toimia yhteisöjen ja yhteiskunnan jäsenenä.

Sosioemotionaaliset taidot: Tunne- ja vuorovaikutustaidot

Lähteet

Keltti-Laine, Susanna 1992: *Montessori-musiikkikasvatus*. 2. painos. Yliopistopainos.

Hayes, Mary & Höynälänmaa, Kerttu 1985: *Montessoripedagogiikka*. Otava.

Montessori, Maria 1997: *The Discovery of the Child*. ABC CLIO Ltd.

Montessori, Maria 1995: *The Absorbent Mind*. Henry Holt and Company.

Holle, Britta & Laasonen, Esko & Lahtinen, Ulla 1981 *Lapsen motorinen kehitys*. Gummerus.

Siren-Tiusanen, Helena 1979: *Varhaislapsuuden liikuntakirja*. Gummerus.

Sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö ja Nuori Suomi ry 2005: *Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset*

Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: *Lastenneuvola lapsiperheiden tukena*

Opetushallitus 2005: *Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet*

Opetusministeriö 1989: *Tanssin perusopetuksen opetussuunnitelma ja sen liite*

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005: *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*

Antikainen, Harri & Kantola, Tea & Valkonen, Sanna 2009: *Tanssiurheilun opetussuunnitelma*

Opetushallitus 2018: *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*